Olvassunk okostelefonnal!

Farkas Péter új regénye digitális olvasót kíván

Farkas Péter harminc éve él Németországban, jelenleg antikvárius. Irodalmi munkásságát még itthon kezdte: 1979-ben szamizdat kötetet adott ki Németh Gáborral, részt vett a demokratikus ellenzéki megmozdulások szervezésében, a nyolcvanas évek végén Petri Györggyel és Tóth Gábor Ákossal kiadták az Irodalmi Levelek című füzetsorozatot. Emigrálása után rádiós újságíróként dolgozott, az ASA-European művészeti egyesület egyik szervezője. Kísérletező alkat, 1996–2005 között az interneten közölt egy folyamatosan bővülő hipertextet Gólem címmel. Új regénye, a Nehéz esők prózaszimfónia, hat tételből áll, variációk egy Bob Dylan-témára.

– Úgy tűnik, az irodalomban is eljutottunk a digitális korba. Ragadjuk meg az okostelefonunkat! – lehetne új könyve mottója. Azt hiszem, nem találkoztam még olyan szépirodalmi, prózai kiadvánnyal, amelyben QR-kóddal látták volna el az oldalakat, hogy az androidos alkalmazásokkal le lehessen olvasni velük információkat. Utcai plakátokon persze már sokszor találkoztam velük.

– Az irodalom a digitális kor megjelenésével egyidejűleg szükségszerűen ennek része lett. Az, hogy az írók ezt egy kicsit lassabban vették észre, a kritika pedig még lassabban, más napra tartozik. A nyolcvanas években egyébként már igen sok izgalmas, az új technológiákat alkalmazó irodalmi kísérlet zajlott, és a legkevésbé sem mellékesen jegyezném meg, hogy lassan húsz éve jelent meg az interneten a Gólem című munkám. QR-kódokat – az ötlet egyébként nem tőlem, hanem a könyv szerkesztőjétől, Németh Gábortól származik – azért használok a Nehéz esőkben, mert a lapszéli jegyzetekben tipográfiai okokból lehetetlen linkeket jelölni. Nyilván sokan szitkozódnak majd, mert egyik-másik QR-kódhoz tartozó link a szerzői jogi szabályozások miatt nem működik – az elsőt máris letiltották –, meg egyébként is, nincs mindenkinek okostelefonja. A könyvhöz tartozó internetes oldalon azonban mindenki megtalálhatja az éppen működő linkeket. Persze szép lenne, ha minden ragyogóan működne, a lényeg azonban a QR-kódok használatának gesztusában van. Itt egy új módszer, szerszám, és ez kiválóan alkalmas lehet irodalmi, irói szándékok, koncepciók megvalósítására. A QR-kódok használata a hétköznapi életben eléggé mindennapos, irodalmi termékben valószínűleg, még nem használták. Ennek azonban ne tulajdonítsunk különösebb jelentőséget.

– Ez a technikai megoldás nagyon passzol az ön prózaírásához. Hiszen mindig kitekint, utal, vendégszövegeket használ; ezzel a megoldással nem az olvasónak kell felfejtenie a hátteret, az előzményeket, hanem mintegy digitális lábjegyzetként, kommentárként minden hivatkozást csatol a szöveghez, legyen az festmény, zene, térkép, vagy szöveg. Nemcsak szórakoztat, hanem tanít is.

– A hálózatos, sokdimenziós gondolkodás az emberi agy biológiai sajátja. A hagyományos írás erősen beszűkíti ezt a képességet, lehetőséget. A digitális technológiák új lehetőségeket, új eszközöket, módszereket adnak a hálózatos írás művelőinek. Ez nyilván másfajta olvasási technikát is igényel. A „megfejtéseket" ettől függetlenül az olvasónak kell megtalálnia. A szöveg, bizo-

nyos kapuk megnyitása mindig csak egy javaslat. Az olvasón múlik, hogy a javaslatot elfogadja-e vagy sem. A lehetséges utakat neki magának kell bejárnia, és eldöntenie, hogy aztán visszatér-e szöveghez vagy egészen más irányba halad tovább. Az az igazság, hogy írói szándékaim között sem a szórakoztatás, sem a tanítás nem szerepel. Talán furcsán hangzik, igazán nincsenek is írói szándékaim a szöveg megvalósításán kívül.

– Szinte lemond a saját énről a szövegalkotás közben – jól látom? És miért? Ez a munkamódszere már korábbi könyveiben is megjelent, például a Kreatúra c. regényben.

– A „saját én" kérdése nekem megválaszolhatatlan kérdés, mert nem tudom, mit értsek az „én" fogalmán azon kívül, hogy ha például beverem a lábam, akkor az én lábam fáj. Talán azért tűnhet úgy, hogy háttérbe szorul a hagyományos értelemben vett „saját én", mert a szövegeimben inkább azt hangsúlyozom, hogy ha „beverődik" a láb, akkor az fáj. És nem azt, hogy az az én lábam. A kilencvenes évek közepéig mindig a másik oldalról indultam, vagyis a hangsúly az „én"-en volt. Aztán ez egyik pillanatról a másikra kínossá vált a számomra.

– A kötet címe, Hard Rain, egy Bob Dylan-szám, amelynek előzménye egy 18. századi skót ballada. A dal szövege megjelenik az egyes szakaszokban, motívumai a szövegben. Mi ragadta meg ebben a dalban?

– Elsősorban Dylan előadásmódja a korai felvételeken. Ahogy zsolozsmaszerűen elsorolja a szakaszokat.

– Azt olvastam valahol, hogy a filmművészet, a vizualitás felől érkezett az irodalomba. A szövegmondása erősen vizuális, néhol komplett filmjeleneteket idéz, máshol számítógépes játékra utal. Az utalásrendszerében is első helyen ál a kép: Walter Benjamin angyala, Klee, Anselm Kiefer festménye...

– Mindannyian a vizualitás felől érkezünk. Aztán megtanulunk beszélni és elkezdünk vakulni. Nem föltétlenül a beszéd által, noha gyakran érzem úgy – képzavar ide, képzavar oda –, hogy éppen a nyelv által látunk homályosan. Kétségtelenül nagyon fontos szerepet játszik számomra a vizualitás, a kép írás közben is. A szó legszorosabb értelmében látom, amit írok. Ez persze nem mindig kellemes...

– Kölnben él, antikváriumot vezet, így nyilván a német nyelvvel dolgozik elsősorban, de magyarul ír, és követi a kortárs magyar irodalmat. Egy helyen „hivatásos kívülállóként" jellemezte magát. Mi az előnye és a hátránya ennek a pozíciónak? Sohasem írt német nyelven?

– A nyilvánosságot nem elvi, hanem fizikai okokból kerülöm. Ilyen alkat vagyok. Ennek persze sok hátránya van a „karriermunka" és a pénzkeresés szempontjából is. Előnye, hogy az egész napos pénzkereső munka mellett marad még időm és erőm írni. Egyre kevesebb időm és egyre kevesebb erőm, így viszont könnyebben elkerülöm az ezeroldalas regények csapdáját. Elvileg nekem mindegy lenne, hogy melyik nyelvet használom. Azon a nyelven írok, amelyiken a leginkább meg tudom közelíteni írói elképzeléseimet. És ez a magyar nyelv.

Szénási Zsófia

Fotó © Katalina Praekelt

könyvről

Farkas Péter
NEHÉZ ESŐK
Magvető Könyvkiadó
156 oldal, 2490 Ft

A 20 ÉVES NAP KIADÓ AJÁNLATA

20 nk NAP KIADÓ ÉVES

LÉLEKBEN TÁRSAK
SUPKA MAGDOLNA ÉS FÉJA GÉZA LEVELEZÉSE. 1937–1976

A levelezés 1937-ben, házasságkötésük előtt kezdődött, és dacára már 1941-től kezdődő különélésüknek és 1943-as válásuknak, életük végéig tartott.
A válogató Féja Endre, az író fia. A 366 levél hátterében megjelenik a kor politikai, rendőri, társadalmi és irodalmi élete, valamint a barátok és az ellenfelek.

B/5, kötve, 584 oldal, fotókkal illusztrált, 4500 Ft

GRÓH GÁSPÁR:
A MAGYARSÁG RENDELTETÉSÉRŐL
Művelődéstörténeti tanulmányok
Magyar esszék sorozat

A kötet középpontjában a 20. század első felének szellemi folyamatait vizsgáló tanulmányok és esszék állnak. A szellemi élet nagy törésvonalai körül felmerülő kérdésekről ír, és olyan összefoglaló álláspont kialakítására törekszik, amely a hitviták helyett az értelmes párbeszéd alapja lehet.

Fr/5, kötve, 320 oldal, 3300 Ft

CSABA G. KISS:
UNDERSTANDING CENTRAL EUROPE: NATIONS AND STEREOTYPES
Essays from the Adriatic to the Baltic Sea
(Közép-Európa megértése. Nemzetek és előítéletek. Esszék az Adriától a Balti-tengerig.)
Magyar esszék sorozat. Angol nyelven

A kötet angol nyelvű válogatás Kiss Gy. Csaba 2005 óta született esszéiből, tanulmányaiból, a közép-európai határterületekről, azok kulturális emlékezetéről, kapcsolatainkról.

Fr/5, kötve, 200 oldal, 5400 Ft (20 euró).

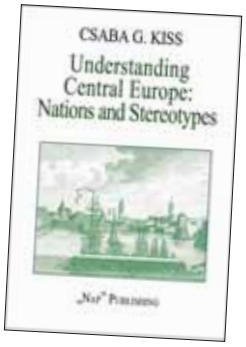

NÉMETH JUDIT:
NÉMETH LÁSZLÓ ÉS A TERMÉSZETTUDOMÁNYOK
Előadások
Magyar esszék sorozat

A kötet szerzője Németh László lánya, elméleti fizikus, az ELTE Természettudományi Karának professzor emeritusa, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja.

B/5, kötve, 80 oldal, 2500 Ft

THEATRUM EUROPAEUM
A Rákóczi-szabadságharc krónikája az európai kulturális színtéren
Die Kronik des Rákóczi-Freiheitskampf im Kulturkreis Europas
Rákóczi források sorozat
Kétnyelvű! Német és magyar nyelven.

A Theatrum a Habsburg-politika szemszögéből láttatja a birodalomban történteket és az azon kívüli eseményeket. A válogatás hiánypótló, hiszen a Rákóczi-szabadságharc történetének feldolgozása eddig csaknem kizárólag magyar nézőpontból született meg.

B/5, 500 oldal, 5000 Ft

www.napkiado.hu